

Pradžia>COVID-19 pandemijos poveikis teisingumo srityje>COVID-19 poveikis civilinėms ir bankroto byloms**COVID-19 poveikis civilinėms ir bankroto byloms**

Koronavirusas sukėlė krizę, kuri nepaiso sienų ir veikia visas mūsų gyvenimo sritis. Europos civilinio teisingumo sistema nėra išimtis.

COVID-19 pandemija paveikė teismines institucijas, nacionalines valdžios institucijas ir praktikuojančius teisininkus, taip pat įmones ir piliečius. Šiame puslapyje apžvelgiamos atitinkamos priemonės, kurių reaguojant į pandemiją Europos Sąjungoje imtasi civilinės teisės proceso srityje, įskaitant šeimos teisę ir komercinę teisę, taip pat bankroto teisę.

Kadangi padėtis sparčiai kinta ir šia tema atsiranda vis naujos informacijos, šis puslapis bus reguliariai atnaujinamas atsižvelgiant į naujausius pokyčius. Šio puslapio informaciją teikia ir tvarko Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose nacionaliniai kontaktiniai centrai.

Norėdami gauti informacijos apie priemones kitose teisės srityse, apsilankyti kitame puslapyje: COVID-19 pandemijos poveikis teisingumo srityje Europos Taryba taip pat sukūrė svetainę, skirtą nacionalinėms teisingumo priemonėms, kurių imtasi COVID-19 pandemijos akivaizdoje. Šį puslapį rasite [čia](#).

CIVILINĖ TEISĖ

Gali susiklostyti situacija, kai piliečiams ar įmonėms reikia imtis procesinių veiksmų tarpvalstybinėje byloje, tačiau jie negali to padaryti dėl neatidėliotinių priemonių, kurių ES valstybėje narėje imtasi stabdant COVID-19 plitimą. Tokių priemonių padariniai gali būti įvairūs: visiškas arba dalinis teismų ir valdžios institucijų veiksmų, reikalingų piliečiams ir įmonėms, sustabdymas; laikinai neteikiama teisinė pagalba; sunkumai gaunant informaciją, kurią paprastai teikia kompetentingos institucijos; kitos praktinės problemos, pavyzdžiui, ilgesni terminai vykdant sprendimus tarpvalstybinėse bylose arba įteikiant teismo dokumentus, taip pat laikini pakeitimai ryšių priemonių srityje (e. pašto, telefono arba pašto).

Daugiau informacijos galite rasti atitinkamos valstybės narės Teisingumo ministerijos svetainėje.

COVID-19 PANDEMIJA IR TERMINAI

Valstybių narių priimtos specialiosios nuostatos neturi tiesioginio poveikio ES teisės aktuose dėl civilinių ir komercinių bylų nustatytiems terminams.

Dauguma ES teisėje numatytų terminų jiems pasibaigus nesukelia tiesioginių pasekmių [1], ir jų praleidimas daugeliu atvejų neturės jokių tiesioginių pasekmių valdžios institucijoms, teismams ir piliečiams, išskyrus tai, kad procesas gali užtrukti ilgiau.

Tam tikrais atvejais ES teisės aktuose, kuriais nustatomi nustatyti terminai, taip pat gali būti numatytos išimties išimtinėmis aplinkybėmis [2], kurios galėtų būti taikomos dabartinėje išskirtinėje situacijoje, kai, pavyzdžiui, valdžios institucijų ar teismų veikla yra rimtai sutrikdyta arba net sustabdyta.

Tačiau pasibaigus kitiems ES teisės aktuose numatytiems terminams piliečiai arba teismai gali netekti galimybės imtis procesinių veiksmų, pavyzdžiui, apskųsti sprendimą, ir tai gali turėti neatšaukiamų pasekmių teismo procese [3], nes atitinkamame ES teisės akte nenumatyta galimybė terminą pratęsti ar nukrypti leidžianti nuostata. Tokiais atvejais negalima daryti išankstinės prielaidos, kad dėl dabartinės krizės susiklosčiusios aplinkybės pateisina nukrypimą nuo taikytinos Sąjungos teisės nuostatų dėl terminų. Be to, akivaizdu, kad dėl COVID-19 krizės susiklostė išskirtinė padėtis, dėl kurios didelių sunkumų patiria tiek piliečiai, tiek valdžios institucijos, ir gali susidaryti situacija, kai laikinai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga laikytis Sąjungos teisėje nustatytų pareigų.

Todėl veiksmingas teisės kreiptis į teismą užtikrinimas turėtų būti svarbus kriterijus vertinant, ar pasibaigė terminas ir kokie gali būti jo pasibaigimo procesiniai padariniai.

Pavyzdžiui, bendri visuomenės gyvenimo apribojimai, dėl kurių sutriko ne tik teismų veikla, bet ir pašto paslaugos, sumažėjo galimybių pasikonsultuoti su advokatu ir rengti teisinius dokumentus, gali trukdyti piliečiams kreiptis į teismą. Todėl, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, gali būti pagrįsta krizės laikotarpio neįskaičiuoti nustatant procesinius terminus. Tai gali priklausyti nuo aplinkybių: jeigu skubius šeimos teisės klausimus teismai sprendžia įprasta tvarka, nes jiems teikiama pirmenybė, gali būti reikalaujama laikytis įprastų terminų.

Atliekant šį vertinimą, svarbus veiksnys gali būti valstybės narės nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka dėl terminų sustabdymo (net jei tai neturi tiesioginės teisinės reikšmės ES teisėje nustatytiems terminams), nes reikia nustatyti, ar veiksmingai įgyvendinti teisę kreiptis į teismą trukdoma tiek, kad pagrįstu turėtų būti laikomas ir ES teisėje nustatytų terminų sustabdymas.

[1] Ypač kalbant apie valdžios institucijų ir teismų bendradarbiavimą, pvz. [Reglamento 1393/2007 6 straipsnyje](#) nustatytus terminus, per kuriuos gaunančioji agentūra turi patvirtinti dokumento gavimą, arba [Direktyvos 2002/08 13 straipsnio 4 dalyje](#) nustatytus teisinės pagalbos terminus.

[2] Žr. [Reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 3 dalį](#) arba [Reglamento dėl ESBJ 18 straipsnį](#).

[3] Žr., pavyzdžiui, [Reglamento „Briuselis IIa“ 15 straipsnio 5 dalyje](#) nustatytą 6 savaičių terminą, per kurį kitas teismas turi pripažinti savo jurisdikciją, kurį praleidus jurisdikciją išlaiko teismas, į kurį buvo pirmiausia kreiptasi, [Reglamento dėl dokumentų įteikimo 6 straipsnyje](#) nustatytą vienos savaitės terminą, per kurį gavėjas gali atsisakyti priimti dokumentą, [Išlaikymo reglamento 19 straipsnio 2 dalyje](#) nustatytą 45 dienų terminą, per kurį galima prašyti peržiūrėti teismo sprendimą dėl išlaikymo, ir pan.

BANKROTO TEISĖ

Dėl COVID-19 pandemijos ir didelės dalies ekonominės veiklos sustabdymo labai sumažėjo įmonių grynųjų pinigų srantai ir iškilo masinių bankrotų grėsmė.

Toliau pateiktoje lentelėje apžvelgiamos priemonės, kurių valstybės narės ėmėsi kovodamos su šia problema ir siekdamos užkirsti kelią perspektyvių įmonių bankrotui dėl šio laikino sutrikimo. Tai gali būti: materialinės bankroto teisės priemonės, įskaitant prievolės vykdymo sustabdymą (skolininkams) ir galimybę (kreditoriams) iškelti bankroto bylą arba prašyti reikalavimų vykdymo ar sutarčių nutraukimo moratoriumo; procesinės bankroto teisės priemonės, susijusios su teismo proceso sustabdymu, terminais ir įvairiomis terminų rūšimis, ir papildomos priemonės, tiesiogiai arba netiesiogiai susijusios su įmonių nemokumo situacija, įskaitant, kaip nurodo kai kurios valstybės narės, platesnio masto priemones, padedančias verslininkams įveikti ekonominius sunkumus, kilusius dėl COVID-19 pandemijos.

Norėdamas gauti išsamios su valstybe susijusios informacijos, pasirinkite atitinkamos šalies vėliavą.

Paskutinis naujinimas: 21/06/2023

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.